

KRUSÓCZKI BENCE*

A tisztességtelen verseny a Szegedi Királyi Ítéltábla joggyakorlatában

I. Bevezetés

Pályamunkámban a versenyjog történetének egyik állomásával foglalkozom, nevezetesen a tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. törvénycikkkel, annak keletkezésének körülményeivel, valamint gyakorlati megvalósulásával.

A tisztességtelen verseny jelenleg a gazdasági jog egy ágazatát, a versenyjogot képező terület, mely a gazdasági verseny védelmével, illetve a fogyasztók megkárosításának megakadályozásával kapcsolatos szabályokat tartalmaz. Régen azonban ilyen differenciálódás nem volt, ahogy a korszak nagyipari államai közül Anglia, Franciaország, Belgium vagy Olaszország, úgy a magyar szabályozás is az általános magánjog keretén belül nyújtott oltalmat a tisztességtelen verseny ellen. Kutatásom elsődleges célja a bírói gyakorlat tanulmányozása. A Szegedi Királyi Ítéltábla joganyagát kívánom feldolgozni a tisztességtelen versenyről szóló törvénycikkre vonatkoztatva. Az 1900-as évek elején mutatkozott először igény, egy olyan törvényre, amely teljes egészében felállítaná a tisztesség kereteit a gazdasági élet és kereskedelem kapcsán. Az 1923. évi V. törvénycikkkel kapcsolatban rengeteg elvárás volt és számos külföldi állam, már meglévő szabályozásaiból is merített. A bírói gyakorlaton keresztül, arra szeretnék választ adni, hogy sikeres volt-e e tekintetben a jogalkotás és a törvénynek sikerült-e megvalósítania a hozzá fűzött elvárásokat. Nem utolsó sorban talán így megérthetjük azon okokat, esetleges hiányosságokat, amelyek indokolták a további versenyjogi szabályozásokat.

A szélesebb áttekintés és a jobb megértés végett szükségesnek tartom röviden bemutatni a korábbi törvényeket, javaslatokat, pár külföldi állam szabályozását a tisztességtelen versenyre vonatkozóan, hiszen a magyar szabályozás alapját ezen rendelkezések adták. Szólni kívánok továbbá a törvénycikk tervezetéről és annak fogadtatásáról.

Kutatásom során elsődleges forrásként használtam fel a Szegedi Királyi Ítéltábla joganyagát 1945-ig terjedően, a tisztességtelen versenyről szóló törvényjavaslat előadói tervezetét, valamint a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűrije és Választott Bíróságának iratait. Másodlagos forrásként a versenyjoggal és a tisztességtelen versennyel foglalkozó szakirodalmakat (Pl. Balás P. Elemér, Bányász Jenő, Beck Salamon, Meszlényi Ar-

* Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

túr, Nitsche Győző, Sente Lajos), magánjoggal kapcsolatos szakirodalmakat (Pl. Szladits Károly, Raffay Ferencz), a vizsgált korszakhoz kapcsolódó szakfolyóiratokat (Pl. Jogálm, Kereskedelmi jog, Magyar jogi szemle, Magyar jog, Jogtudományi közlöny).

Dolgozatom célja, hogy bemutassam magának a törvénynek a gyakorlati megvalósulását, - a kiválasztott eseteken keresztül - hiszen hiába fontos egy törvény, ha azt mégsem alkalmazzák. Jelen esetben pedig egy olyan rendelkezésről volt szó, amely máig alapját képezheti a versenyjogi szabályozásnak.

II. Általános szempontok a tisztességtelen verseny megítélésénél

A következőkben a tisztességtelen verseny jogrendszerbeli elhelyezkedéséről, a kereskedelmi joggal való kapcsolatáról, valamint magáról az üzleti tisztességről kívánok szólni. Lehetséges-e egységes fogalmat alkotni, illetve kialakult-e egységes bírói gyakorlat az üzleti tisztesség kérdésében, a bíróságok miként igyekeztek e fogalmat értelmezni? Szeretnék továbbá rámutatni arra, hogy mi indokolta az 1923. évi V. tc. megalkotását és ez milyen keretek között ment végbe.

1. A tisztességtelen verseny jogrendszeri helye

A tisztességtelen verseny jogrendszerben való helyzetének vizsgálata kapcsán először a magánjogi helyzetéről kell szólnunk. Maga a tisztességtelen kifejezés a magánjogon belül a jogellenes magatartások körébe mutat. A jogellenes magatartások, mint kötelelem keletkeztető tények, mindig kártérítési igényt adtak, így e körbe tartozott minden olyan kötelelem, amely valamely alanyi jognak a jogellenes megsértéséből származott. Ide sorolhatjuk egyrészt a szerződésszegésből támadt kártérítési követeléseket, másrészt a szerződésszegésen kívüli jogellenes magatartáson alapuló kötelemekeket is. A szerződésszegésen kívüli jogellenes magatartásokon belül megkülönböztetjük a magánjogi vétségeket, a vétkesen okozott, vagy másnak vétkességéből eredő jogsértéseket.¹ Raffay Ferencz a magánjogi vétségek kapcsán kiemelte, hogy az csak akkor volt megállapítható, „ha a szerződésben nem álló fél vétkes magatartása másnak a jogát sérti, s ezáltal anyagi kárt okoz.”² Szladits Károly a tisztességtelen cselekményeket ugyancsak a szerződésen kívüli kártérítésnél, azon belül pedig a tiltott cselekményeknél helyezte el. „Magánjogi tiltott cselekmény mindenekelőtt minden abszolút alanyi jognak a vétkes megsértése.”³ Szladits hangsúlyozta, hogy a kötelemszegések nem minősültek tiltott

¹ RAFFAY FERENCZ: *A magyar magánjog kézikönyve*: 2. köt.: Dologjog, kötelmi jog és öröklési jog, Sziklai Henrik kiadása. Eperjes. 1906. 454–458. pp.; Raffay Ferencz a magánjogi vétségek kapcsán megjegyzi, hogy „A magánjogi vétségeket minden író ezen részen belül tárgyalja, és a törvénykönyvek is rendszerint csak ezeket említik fel a -tiltott cselekmények-, mint kötelmet keletkeztető tények sorában. Ez a nézet nem helyes, mert okvetlenül ki kell domborítani, hogy a jogellenes magatartás, akármilyen fajtaból származó kötelelem ide tartozik.” Uo. 456. p.

² RAFFAY FERENCZ: *A magyar magánjog kézikönyve*, Sziklai Henrik kiadása. Eperjes. 1904. 80. p.

³ SZLADITS KÁROLY: *A magyar magánjog vázlata*, Grill Károly Könyvkiadó vállalat. Budapest. 1933. 281. p.; Kolosváry Bálint a jogellenes és tiltott cselekmények kapcsán a következőt fogalmazta meg: „A tiltott vagy jogellenes cselekmény, az a jogi cselekmény, amely a jogüggyellett ellentétben, nem irányul egy előre

magatartásoknak, hiszen a kötelem megsértéséből, különösen a szerződésszegésből eredő kártérítésnek megvoltak a maga külön szabályai.⁴ A tiltott cselekmény irányulhatott általában bármely jogvédele érdekében. Ide tartoztak azok a büntető, közigazgatási és egyéb jogágak körébe felállított nagyszámú tiltó és parancsoló jogszabályok, amelyek elsősorban a közrend, a közbiztonság és egyéb közérdekű javak védelmére szolgáltak, de közvetve magánérdeket is védtek. Szladits kiemelte továbbá, hogy az is lehetséges volt, hogy valamely cselekmény még ilyen különös jogszabályt sem sértett, de jóerölcsbe ütköző módon károsította a sértettet.⁵

A jogügyletek egyik általános kelléke, hogy a jogügylet tartalma legyen lehetséges és megengedett. A „*lehetségesség*” fizikai, valamint jogi értelemben értendő, míg a „*megengedtség*” attól függ, hogy a jogügylet beleütközik-e valamilyen jogszabályba. A jogügyleti tartalom tekintetében – ami igazán fontos a tisztességtelen versenyek eredmények kapcsán – szólni kell arról, hogy az milyen viszonyban áll a mindenkori erkölcsi felfogással. A törvénybeütköző jogügyletek esetén az ügyletek joghatása nem volt egységesen szabályozva.⁶ Ami az erkölcstelen ügyleteket érinti, azok tartalma a mindenkori erkölcsi felfogással mutatott közvetett vagy közvetlen ellentétet. Legtöbbször az erkölcstelen ügyletek törvénybe ütköztek is voltak, ha a „*törvényhozó szükségesnek tartotta a jog parancsával is eltiltani azt, ami az erkölcsi felfogás alapján megengedhetetlennek mutatkozott.*”⁷ Ami az erkölcstelen ügyletek osztályozását illeti, szólni lehet azon ügyletekről, amelyek a mindenkori erkölcsi felfogást „*egyenesen és közvetlenül sértették*” (pl. szerződés házasságtörésre), illetve azokról, amelyek az erkölcsi felfogással csak közvetett módon ütköztek. Ez utóbbi csoportba tartoztak azok az ügyletek, amelyeknél „*az erkölcsi princípiumokkal való közvetett ellentét nem a felek egyéni viszonyában, hanem a társadalmi és gazdasági élet egészének rovására menő sérelmében nyilvánított meg. (pl. Kartell-szerződések)*”⁸ A tisztességtelen versenyek eredmények erkölcsi megítélése leginkább ennek volt megfeleltethető.

kitűzött jogi hatás előidézése, hanem közvetlenül a törvény rendelkezése von utána joghatásokat. A jogel- lenes cselekmények számos fajtája létezett, amelyeknek tényállásai, következményei egymásól jelentősen el- tértek voltak.” KOLOSVÁRY Bálint: *Magánjog: vezérfonal a magyar magánjogból tartott egyetemi előadá- sokhoz: a jogfejlődés újabb eredményeivel*, Studium, Budapest. 1944. 40-41. p.

⁴ SZLADITS, 1933, 281. p.

⁵ Uo. 282–285. pp.

⁶ KOLOSVÁRY BÁLINT: *Magánjog: a magyar magánjogból tartott egyetemi előadások rövid foglalata*, Stu- dium, Budapest, 1930. 50. p.; Pl. a házassági akadály ellenére kötött házasság, mint törvénybeütköző ügylet részben semmis, részben megtámadható, részben egyszerűen csak büntetés alá esett. Az uzsorás ügyletek semmisnek minősültek (1883:XXV. t.c.) Az ú.n. hólabda szerződés tiltott és semmisnek minősült (1923:V. t.c.) Ugyancsak tiltott és semmisnek nyilvánított szerződéstípusokat állapított meg az 1920:XV. t.c., mely az árdrágító visszaélésekről szólt.

⁷ Uo. 50. p.

⁸ Uo. 50. p.; A témáról bővebben lásd: STIPTA ISTVÁN: *A gazdasági versenyt szabályozó megállapodásokról szóló 1931. évi XX. tc. hazai előzményei*. In: *Versenytükr.* 2016. 12. évf. II. külön sz. 53–64. pp. SZABÓ ISTVÁN: *A kartellfelügyelet szervezete és hatásköre az 1931. XX. törvénycikk nyomán*. In: *Versenytükr.* 2016. 12. évf. II. külön sz. 65–84. pp. VARGA NORBERT: *A Kartelleljárás jog szabályozása és gyakorlata, különös tekintettel a Kartellbizottság működésére*. In: *Versenytükr.* 2016. 12. évf. II. külön sz. 85–96. pp. VARGA NORBERT: *Adalékok a Kartellbizottság működéséhez a 20. században*. In: Balogh Judit, Koncz Ibo- lya Katalin, Szabó István Tóth J Zoltán (szerk.) 65. *Studia in honorem István Stipta. Károli Gáspár Refor- mátus Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest.* 2017. 480–489. pp.

A tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. törvénycikk (a továbbiakban Tvt.) alapvetően a kereskedelmi jog részét képezte. Itt kívánok röviden szólni a kereskedelmi jog és magánjog egymáshoz való viszonyáról. A kereskedelmi jog „*főleg a javak forgalmának lebonyolításával kapcsolatos kérdéseket szabályozta. Érintkezett tehát a magánjoggal – különösen a kötelmi joggal – mondhatni: a kereskedelem szükségleteihez simuló magánjog.*”⁹ Nem szabad azonban egymástól a két jogterületet élesen megkülönböztetni. „*Az eltérés sokszor igen nagyra nőhetett.*” A társaságok például a magánjogban is szabályozásra kerültek. Amíg a magánjogi társaságok szabályozása esetében a felek autonómiája szinte teljes mértékben érvényesült, addig a kereskedelmi jogon belül, akkora befolyást gyakorolhattak az ország termelésére, forgalmára, fogyasztására, hiteléletére, hogy közérdekű működésüket biztosítandó, egész külön jogrendszer felépítése vált szükségessé. Ugyanígy a meghatalmazás (képviselő) esetében is. Amíg e jogintézmény a „*magánéletben*” csak elvétve fordult elő, addig „*a nagyobb méretű kereskedelem e nélkül az intézmény nélkül egy pillanatig se lett volna képes existálni.*”¹⁰ Erre a szoros kapcsolatra figyelemmel volt a kereskedelmi törvényünk is, amely lehetővé tette, hogy bizonyos esetekben – „*ha a kereskedelmi törvény vagy kereskedelmi szokások másképp nem rendelkeztek*” – a kereskedelemre is alkalmazni lehetett a magánjog szabályait. A kereskedelmi jogot azonban ezek ellenére sem lehetett „*beolvasztani a magánjogba.*” Egyrészt a kereskedelmi élet olyan intézményeket hozott létre, amelyek speciális szabályozások megalkotását indokolták, másrészt pedig a magánjog általában ragaszkodik a tradíciókhoz, ellenben a kereskedelmi joggal, ami a „*haladás zászlóvivője, az alkalmazkodás művésze.*”¹¹

A kereskedelmi jogi szabályok először a középkorban kezdtek önállósodni. Ezen szabályok a társadalom egy csoportjára, a kereskedőkre vonatkoztak, továbbá ismertek olyan jogügyleteket is, amelyekre a magánjog általános szabályaitól eltérő rendelkezéseket alkalmaztak. A kereskedelmi jog a „*történelmi fejlődés során fokozatosan alakult.*”¹² A 18. században az élet gazdasági fellendülése indokolta elsősorban a kereskedelmi jognak a magánjogtól való különválását. A kereskedelemben a jogi hatást kiváltó cselekmények folytonosan és rövid időközökben követték egymást. A kialakult tömegforgalom igényeit az általános magánjog keretein belül már nem lehetett kielégítően kezelni.¹³ Kezdetben mindezt a mindennapi élet és szokások alakították, azonban hamar megmutatkozott, hogy a gazdasági élet fejlődése, a kereskedelem fellendülése, nagyobb jogbiztonságot követelt meg, mint amit a szokásjog nyújtani tudott. Igény mutatkozott egy kereskedelmi törvénykönyv életre hívására.¹⁴ Az 1830-as évekre egyértelművé vált, hogy a magyar ipar, gazdaság és kereskedelem fejlesztése nélkülözhetetlen feladat. Az osztrák-magyar alkotmányjogi kiegyezéssel a magyar gazdasági élet is fellendült. „*A*

⁹ KUNCZ ÖDÖN: *A magyar kereskedelmi- és váltójog vázlatja*. Grill Károly Könyvkiadóvállalat, Budapest, 1922. 3. p.

¹⁰ Uo. 4. p.

¹¹ Uo. 5. p.

¹² HOMOKI-NAGY MÁRIA: *Megjegyzések a kartellmagánjog történetéhez*. In: Versenytükr. 2016. 12. évf. II. külön sz. 39–40. pp.

¹³ KUNCZ 1922, 17. p.

¹⁴ Már az 1790:67. törvénycikkkel felállított kodifikációs bizottságok között, külön bizottságot állítottak fel, amelynek célként tüzték ki egy kereskedelmi törvénytervezet elkészítését.

*céhes rendszer megszüntetésével érvényre jutott a szabad verseny közgazdasági elve, amely magával hozta az iparszabadság elvének a megvalósulását is.*¹⁵

A tisztességtelen verseny szorosan kapcsolódott a szabad verseny megvalósulásához. A szabad versenynek köszönhető, hogy mindenkinek joga volt úgy érvényesülni, ahogy az erejéből kitelt. A tisztességtelen verseny cselekményeket valahol ebben kell keresnünk, hiszen a kereskedelmi verseny célja nem más, mint a fogyasztók meghódítása, ez pedig a versenytársaktól való elvonással járhatott. Kérdés az, hogy ez milyen módon és eszközökkel volt lehetséges?

2. A versenyjogi szabályozás szükségessége

A Tvt. alapvetően a kereskedelmi jog „mellékhatásaként” jelentkezett. A magyar kereskedelmi jog elsődleges forrása az 1875. évi XXXVII. törvénycikk, a kereskedelmi törvény volt. Emellett léteztek olyan egyéb törvények és rendeletek is, amelyek ugyancsak a kereskedelmi ügyek szabályozásával foglalkoztak.¹⁶

A Tvt. előadói tervezete megfogalmazta a törvény célját, valamint rámutatott annak szükségességére is. A tervezet szerint a verseny szabadságának köszönhetően a vállalatok tevékenységei, szinte minden téren a versenytársak vevőinek elvonására irányultak, amelyek ha nem is az akkor érvényben lévő „büntetőtörvények rendelkezéseibe, de a gazdasági élet és az üzleti forgalom alapját képző tisztességnek, a becsület és bizalomnak köztudatban élő követelményeibe mindenestre beleütköztek.”¹⁷ E cselekmények végső soron „közvetlenül vagy közvetve a küzdelemben gyengébbnek bizonyuló versenytárs”¹⁸ károsodásához, esetleg tönkremeneteléhez vezethetett. A tervezet kifejtette, hogy a fennálló helyzet az államhatalom beavatkozását teszi szükségessé, ugyanis az állam feladata, hogy „a társadalmi együttlét erkölcsi alapjainak érvényre juttatása mellett lehetőleg nagyszámú gazdaságilag független egzisztencia részére tartósan kedvező létfeltételeket biztosítson.”¹⁹ A törvényhozás feladata volt egyrészt, hogy megvédje azokat a versenytársakat, akik azért bizonyultak gyengébbnek, mert tisztességes versenyt folytattak, másrészt pedig „a tisztességtelen verseny minden alakja ellen, a vállalatok minden neme részére”²⁰ megfelelő és hathatós oltalmat kívánt biztosítani. Ezt a célt szolgálták azok a törvények, amelyek a magánjogilag tiltott cselekmények elkövetőivel szemben „a megzavart jogrend helyreállítása érdekében, a sértett fél javára ab-

¹⁵ HOMOKI-NAGY 2016, 39–40. pp.

¹⁶ KUNCZ 1922, 18–19. pp. „A Kereskedelmi törvénnyel egyenrangú jogforrásként voltak kezelendők azok az egyéb törvények és rendeletek, amelyek a kereskedelem szabályozásával foglalkoztak. Ezek lehetnek olyanok, a) amelyek a kereskedelmi törvénybe fel nem vett anyagokat szabályozták (pl. váltótörvény), b) amelyek a kereskedelmi törvénybe felvett anyagokat szabályozták ugyan, de anélkül, hogy a kereskedelmi törvény rendelkezéseit módosították volna (pl. szövetkezetre vonatkozó 1898:XXIII. tc.), c) valamint olyanok, amelyek a kereskedelmi törvényt módosították (pl. az üzletátruházást szabályzó 1908:LVII. tc.)” Uo. 19. p.

¹⁷ *Törvényjavaslat a tisztességtelen verseny ellen való védekezésről*: előadói tervezet. Állam ny., Budapest. 1908. 29. p.

¹⁸ Uo. 29. p.

¹⁹ Uo. 29. p.

²⁰ Uo. 29. p.

*bahagyási és kártérítési igényt állapítottak meg.*²¹ Azonban e rendelkezések által nyújtott védelem, a megváltozott gazdasági viszonyoknak köszönhetően már nem tudtak megfelelő oltalmat nyújtani.²²

Itt kell megemlítenünk azt, hogy a Tvt. szóló törvény hatálybalépése előtt is igyekeztek védekezni a tisztességtelen cselekmények ellen. E rendelkezések részben közvetlen, részben közvetett védelmet biztosítottak. Például az 1914. évi XLI. tc. 24. §-a a hitelrontás ellen,²³ az 1884. évi ipartörvény 58. §-a a reklámszédelgés ellen.²⁴ Ez utóbb említett rendelkezés azonban csak gyenge védelmet nyújtott, hiszen a valóságos adatok, jelvények és jelzők megtévesztő használata verseny céljára kiválóan alkalmas volt.²⁵ Közvetett védelmet nyújtott a cégmentesítésre vonatkozóan például az 1890. évi II. tc. 10. §-a²⁶ és az 1895. évi XLI tc. 9. §-a.²⁷ E rendelkezések mutatják, hogy a tisztességtelen verseny, törvényhozásunkban nem képezte a szabályozás önálló tárgyát. *„A tisztességtelen versenyről szóló törvény törvényjavaslatának indokolása, összefoglalta és meghatározott rend szerint csoportosította a magyar törvénytár idevágó szabályait, azonban ezen rendelkezések mindig megmaradtak a maguk szűk területén.*”²⁸ A javaslatban felsorolt törvényszakaszok nem csupán a tisztességtelen verseny ellen kívántak oltalmat nyújtani, nem csupán a versenytársakat védtek, hanem védelmet biztosítottak a *„tájékozatlan és könnyen megtéveszthető nagyközönségnek is”*²⁹.

A szabályozás szükségességét ugyancsak indokoltá tették a kereskedelmi és ipari változások. A XX. század kezdetén az ipar és kereskedelem nagymérvű fejlődésével *„szaporodtak azok az eszközök is, amellyel a vevőközönség növelését és az áruforgalmat a lehető legmagasabb fokra kívánták emelni”*. Az ilyen eszközök megválogatása és alkalmazása azonban igen gyakran a nagyközönség becsapását célozták és a versenytársakat a tisztességtelen verseny eszközeinek igénybe vételére ösztönözték.³⁰

A törvény szükségszerűségének tárgyalásakor a teljesség kedvéért szólni kell még a trianoni békediktátumról, ugyanis a diktátum a gazdasági rendelkezések keretein belül a

²¹ Uo. 30. p.

²² A kereskedelmi jog a gazdasági fejlődés dinamikájából adódóan sokkal gyorsabban fejlődött, mint az általános magánjog. Állandóan módosult és bővült az anyaga. Magyarországon az 1875:XXXVII. tc.-et, a kereskedelmi törvényt 1945-ig több mint 100 törvénnyel egészítették ki és korszerűsítették.

²³ 1914:XLI. 24. §. *„Vétséget követ el, aki akár valótlan tény állításával vagy híresztelésével, akár pedig valamely tényre közvetlenül utaló valótlan kifejezés használatával valakinek hitelét veszélyezteteti vagy hitelképességét csökkenti.”*

²⁴ 1884:XVII. 58. §. *„Egy iparos vagy kereskedő sem használhat czégén, nyomtatványain vagy hirdetéseiben oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek.”*

²⁵ LIPPÓCZY MIKLÓS: *A tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. t.c. méltatása.* Saját kiadás, 1938. 10. p.

²⁶ 1890:II. tc. 10. §. *„Más termelő, iparos, vagy kereskedő nevét, czéjét, czimerét vagy üzletének megnevezését, az illetők beleegyezése nélkül, árúk megjelölésére használni tilos.”*

²⁷ 1895:XLI tc. 9. §. *„Azok ellen, kik belföldi termelő, iparos vagy kereskedő névvel, czégével, czimerével vagy üzletének elnevezésével jogtalanul megjelölt árúkat - ezt tudva - forgalomba hoznak vagy árulnak; továbbá azok ellen, kik ily czélből a fől sorolt jelzéseket tudva előállítják, jelen törvény 8. §-ának határozmányai alkalmazandók.”*

²⁸ BECK SALAMON VÁMBÁRY RUSZTEM: *A tisztességtelen versenyről szóló törvény magyarázata.* OMKE lapkiadó R.T. Budapest, 1923. 19. p.

²⁹ Uo. 20. p.

³⁰ BÁNYÁSZ JENŐ: *A tisztességtelen verseny ellen való védekezésről.* Ipari Jogvédelem, I. évfolyam, 13. szám. Budapest, 1911. 20. p.

210. cikkel³¹ kötelezte hazánkat, hogy a tisztességtelen verseny letörése érdekében minden lehetőséget megtegyen.³²

3. A védekezés módszerei

Általánosan elfogadott álláspont volt, hogy a tisztességtelen verseny ellen adható oltalom alapvetően magánjogi lehet, mivel a tisztességtelen versenyeselekmények a leggyakrabban a versenytársak személyiségi jogait sértették.³³ Az általános oltalom tulajdonképpen a tisztességtelen kereskedelmi magatartás abbahagyásában, eltiltásban és vétkesség esetén a kártérítésben nyilvánult meg. A tisztességtelen verseny ellen a büntetőjogi oltalom szinte lehetetlen volt, ugyanis a büntetőjog megkívánja a szigorúan definiált tényállásokat.³⁴ A magánjogi oltalom esetében, azonban már nem volt feltétlen szükség tételes rendelkezésekre, sőt szerencsésebbnek bizonyult, ha a bíróságok a törvény korlátai nélkül tudták fölvenni a harcot a kereskedelmi tisztesség megszegőivel szemben.³⁵

A Tisztességtelen versenyről szóló törvény megalkotásakor a jogalkotás számára két út állt rendelkezésre. Választani lehetett a francia és az osztrák szabályozási módszer között. Franciaországnak külön törvénye a tisztességtelen verseny ellen nem volt ellentétben a németekkel és az osztrákokkal, akik az elsők között alkottak külön törvényt a tisztességtelen versenyeselekmények letörésére.³⁶ A Tvt. előadói tervezete utalt arra, hogy Magyarországon és Ausztriában is adottak voltak a lehetőségek, hogy a tisztességtelen verseny elleni védekezést, a magánjog keretein belül, külön speciális törvény megalkotása nélkül biztosítsák. Az Osztrák Általános Polgári Törvénykönyv 1295. §-a lényegében azt a rendelkezést fogalmazta meg, ami a Code Civilben a tisztességtelen üzleti magatartások elleni megfelelő oltalmat volt képes biztosítani. Mivel az OPTK

³¹ 1921:XXXIII. 210. Cikk. „Magyarország kötelezi magát, hogy minden szükséges törvényhozási és közigazgatási intézkedést megtesz avégből, hogy a Szövetséges és Társult Hatalmak bármelyikétől származó nyersterményeket és ipari gyártmányokat a kereskedelmi forgalomban a tisztességtelen verseny minden módja ellen megvédje.”

³² LIPPÓCZY 1938, 15. p.

³³ Uo. 12. p.

³⁴ A tisztességtelen verseny tekintetében nagyon nehéz absztrakt tényállásokat alkotni, hiszen az üzleti élelmesség, kereskedelmi fantázia napról napra újabb és újabb cselekményeket szül. Éppen ezért csak azokat a cselekményeket lehet büntetőjogi rendelkezések alá vonni, amelyek gyakori előfordulásuk miatt már egyértelművé váltak és állandósultak. Erre figyelemmel a Tvt. is csupán azokat az üzleti tisztességbe ütköző cselekményeket írja pontosan körül, amelyek büntetőjogilag is üldözhetőek. KESZTHELYI NÁNDOR: *Kit és mit véd a tisztességtelen versenyről szóló törvény?* Jogtudományi közlöny. 1930. 65. évf. 5. sz. 46–48. pp.

³⁵ LIPPÓCZY 1938, 13. p.

³⁶ Az, hogy a magánjogi oltalom elegendő védelmet biztosít a tisztességtelen versenynek a büntetőtörvénykönyvbe nem ütköző megnyilvánulásaival szemben, leginkább Franciaországban volt megfigyelhető. Amíg Franciaországban a Code Civil 1382. és 1383.§§-ai, a tisztességtelen verseny minden alakjával szemben kellő hatályosságú fegyvernek bizonyult, addig a Németbirodalomban a BGB 826. §-ának azon rendelkezése, amely szerint aki másnak a jóerkölcsbe ütköző módon szándékosan kárt okoz, ezt az illetőnek megtéríteni köteles, a tisztességtelen verseny vonatkozásában a kellő jogvédelmet nem volt képes biztosítani. Az osztrák Általános Polgári Törvénykönyv 1295. §-a hasonló rendelkezést tartalmaz, mint a Code civil 1382. §-a vagy az említett BGB 826. §-a, azonban ezt a rendelkezést az osztrák bíróságok a tisztességtelen verseny letörésére csak elvétve alkalmazták. Az Ipartörvény Módosítása című hivatalos anyaggyűjtemény V. kötet, OMKE lapkiadó Rt. 449–453. pp.

rendelkezései Magyarországon is hatályban voltak, bíróságainknak adott volt a lehetőség, hogy e szakasz alkalmazásával védelmet biztosítsanak a tisztességbe ütköző üzleti magatartásokkal szemben. A bíróságaink joggyakorlata az osztrák bírói gyakorlathoz hasonlóan azonban „*az OPTK 1295. §-át nem avatta a tisztességtelen verseny elleni védekezés egyik alapjává.*”³⁷ Hazánkban tehát nem bizonyult elegendőnek tisztán a magánjog keretein belül rendezni e problémát.

Külön törvény megalkotása mellett szólt egyrészt, hogy a szétszórt törvényi és rendeleti szabályok a tisztességtelen verseny kiküszöbölésére nehezen tudtak reagálni – e tényt erősíti meg a fentebb ismertetett előadói tervezet is – másrészt a törvényeknek a hiányos védelme ugyancsak indokolta egy precíz és a tisztességtelen verseny minden válfaját maga alá vonó törvény megalkotását. „*Mivel a tisztességtelen versenynek számos olyan alakja volt, amely ellen a fent felsorolt törvények rendelkezései nem tudtak védelmet nyújtani, nálunk is külön egységes törvényalkotásra volt szükség, hogy a kellő jogvédelem a tisztességtelen verseny minden esetére biztosítva legyen.*”³⁸

A kodifikálás szükségszerűségét támasztotta alá továbbá az a tény is, hogy a bíróságaink nem tudtak kellő védelmet nyújtani a tisztességtelen cselekmények ellen, valamint nem is akartak tételes törvény nélkül oltalmat biztosítani.³⁹ Erre mutat rá a Kúriának egy 1909-ben hozott határozata: „*A tisztességtelen versenyzésből támasztható igények törvényhozásilag szabályozva nincsenek, ennél fogva a per elbírálásánál csakis azt lehet szem előtt tartani, hogy a versenyző versenytársával szemben követett-e el a fennálló törvények által tiltott olyan cselekményt, amely annak kárt okozott.*”⁴⁰

Ami a kodifikálást illeti, a jogalkotók elsődlegesen a német, valamint az osztrák tisztességtelen versenyről szóló rendelkezéseket vették alapul. Az 1923. évi V. tc. szinte egy az egyben követi a német tisztességtelen versenyt szabályozó törvény szabályozási és következményrendszerét.⁴¹ A magyar törvény bár sokat merített a német tisztességtelen versenyt szabályzó rendelkezésből, a legtöbb hasonlóság mégis az osztrák versenytörvénnyel kapcsolatban mutatkozott. Az osztrák tisztességtelen versenyről szóló törvény szintén a német taxációs rendszert követte, egy lényeges kivétellel. Az osztrák jogalkotás az ekkora már tíz éven át kifejtett német bírói gyakorlatból kétségtelenül le-

³⁷ Törvényjavaslat a tisztességtelen verseny ellen való védekezésről: előadói tervezet. Állam ny., Budapest. 1908. 29-30.; Ausztriában is számos olyan törvény volt, amelynek egyes rendelkezései a tisztességtelen verseny több alakja ellen kellő oltalmat nyújtottak. Ilyen volt többek között az 1897. évi szabadalmi törvény, a 1890. évi védjegytörvény, vagy az 1895. évi végeladásokat szabályozó törvény. Ezen körülmények ellenére a közvéleményben itt is az a meggyőződés alakult ki, hogy a tisztességtelen verseny ellen való védekezés sikeressége csak megfelelő külön törvény alkotása útján biztosítható. Uo. 30. p. A témáról bővebben lásd: PAPP LÁSZLÓ: *A szabadalmi jogvédelem történeti perspektívái*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2015.

³⁸ Uo. 40. p.

³⁹ BECK – VÁMBÉRY 1923, 27. p.

⁴⁰ Kúria 4333/1908. IV. p.t.sz. alatt 1909-ben hozott határozata.

⁴¹ A német tisztességtelen verseny elleni törvényt (*Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes*) már 1896-ban elfogadták. A törvény csak a tisztességes kereskedőre különösen hátrányos visszaéléseket kívánja megakadályozni, s így a tisztességtelen versenynek a leggyakoribb, tipikusnak mondható alakjaival szemben rendelkezik taxatív módon. A taxatív sorolt rendelkezések megsértése esetén a sérelmet szenvedett félnek a törvény polgári peres úton érvényesítendő abbahagyási és kártérítési igényt biztosít, s ezen felül büntetőjogi megtorlást is alkalmaz abban az esetben, ha a tisztességtelen versenyt képző cselekményt, azt minősítő büntetendő szándékkal követték el. Az Ipartörvény Módosítása című hivatalos anyaggyűjtemény V. kötet, OMKE lapkiadó Rt. 483. p.

vonta azt a következtetést, hogy „a taxációs rendszer által eredményezett hézagokat felismerő, és kihasználó tisztességtelen versenyt folytatókkal szemben egy olyan általános rendelkezés beiktatása szükséges, amely alkalmazást nyerhet azokban az esetekben, ha a konkrét tisztességtelen versenycselekmény a törvény által sorolt tényállások közé nem illeszthető be.” E rendelkezést vette át a magyar jogalkotás és a Tvt. 1. §-ában megfogalmazott general clausulaként épült be a magyar versenytörvénybe.⁴²

4. Az üzleti tisztesség

A tisztességtelen versenyről szóló törvény létrejöttével eljutottunk annak központi részét képező fogalomhoz, az üzleti tisztességhez. Érdemes röviden szólni az üzleti tisztesség, valamint a tisztességtelen verseny fogalmáról.

„Tisztességtelen verseny minden olyan üzleti magatartás, amelyet az üzleti tisztesség alapján álló kereskedő és iparosvilág egyértelműen annak állít.”⁴³ E megállapítást támasztja alá a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűrijének ítélete, mely szerint: „Azzal, hogy valaki boldogulásával, megengedett eszközökkel folytatott kereskedelmi, vagy ipari tevékenységével kárt, vagy érzékeny veszteséget okoz versenytársainak, tisztességtelen versenyt még nem folytat.”⁴⁴ Amikor általában üzleti tisztességről, magáról a kereskedelemben megjelenő jóerkölcsről beszélünk, akkor az alatt mindig az üzleti világ erkölcsi értékelését kell értenünk.

Különbséget kell tennünk egyrészt a jó ízlés, másrészt a jó erkölcs helyes megítélése között és mindig figyelemmel kell kísérni a versenytárs veszélyeztetett, jogos érdekeit, az üzleti tisztesség keretein belül. A fentebb idézet ítéletből következő továbbá az is, hogy a kereskedelemben kibontakozó éles, könyörtelen küzdelem, amely akár egy másik ember, a versenytárs tönkretételére is irányult és más jogszabályok tiltó rendelkezéseibe ütközött, önmagában nem minősült tisztességtelen magatartásnak, ha a versenyző célzat, valamint az eszközök, amelyek alkalmazást nyertek nem voltak erkölestelenek.⁴⁵ E megállapítást támasztja alá az a lentebb ismertetésre kerülő jogeset is, amelyben a Szegedi Királyi Törvényszék kimondta, hogy „önmagában nem minden cselekmény tisztességtelen vagy erkölcstelen, amit valamely törvény vagy törvényes rendelkezés tilt.”⁴⁶

Az üzleti magatartások megítélésénél – és ez érvényes kutatásom összes hivatkozott jogesetére, a bírói és kamarai ítéletekre – mindig a konkrét eset körülményei, a mindennapi élet tapasztalatai, a forgalmi élet jelenségei adták a helyes útmutatást. Elképzelhető ugyanis, hogy egy konkrét eset körülményei között nem megengedett egy olyan magatartása, amely más körülmények között nem ütközött tiltó rendelkezésekbe. Azonban, ha nem magára az eset körülményeire helyezjük a hangsúlyt, hanem a cselekményt és az eljárást minősítjük, a bíróságok megítélései, ítéletei könnyen válhattak elvi jelentősé-

⁴² BECK – VÁMBÉRY 1923, 23. p.

⁴³ BÁNYÁSZ JENŐ: *A tisztességtelen verseny legújabb joggyakorlata*. Ujságüzem könyvkiadó és nyomda rt., Budapest, 1933. 3. p.

⁴⁴ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara zsűrijének iratai: Z 195. J. 473–1926.

⁴⁵ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választott bíróságának iratai: Z 202. Vb. 55. 368–1927.

⁴⁶ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1941; 830. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P.5880/1940. számú ítélet.

gű megállapításokká⁴⁷, amely teljes egészében ellentmondott a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűrijének ama egyértelmű felfogásának, hogy az üzleti verseny terén analóg esetek nincsenek, a sokszor azonosnak látszó cselekmények is a konkrét eset körülményeinek mérlegelése alapján, más és más megítélést eredményezhettek.⁴⁸ Éppen ezért a Zsűri a versenytörvény rendelkezései alapján, az egyes konkrét esetek kapcsán hozta erkölcsi ítéleteit. E felfogást tekinthetjük helyesebbnek, hiszen az üzleti tisztesség kérdése sokszor nem csak szakkérdéseket vethetett föl.⁴⁹

III. Az 1923. évi V. törvénycikk joggyakorlata

A tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulását kimerítő abstract definíció megfogalmazása lehetetlen volt és „egy tökéletlen szabály csak megkötötte volna a bíróságok kezét.”⁵⁰ A Tvt. megalkotásának azonban nem az volt a célja, hogy a tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulása ellen védelmet biztosítson, hanem sokkal inkább az, hogy a bírói gyakorlatot a védelem megadására képessé tegye.⁵¹ A Csongrád Megyei Levéltár szegedi központjában végzett kutatásaim alapján kívánom bemutatni a Tvt. azon rendelkezéseit, amelyeket a jogalkotó kiemelt és külön szakaszokban rendelkezett róluk. Véleményem szerint ezt azért tette, mert gyakori volt az üzleti életben való előfordulásuk, és ezek veszélyeztették leginkább az üzleti tisztességet.

E rendelkezések az első két fejezetben foglalnak helyet. Az itt szabályozott tényállásokat a Tvt. a magánjogi oltalom keretei között volt hivatott védeni, ami lehetett abbahagyásra kötelezés,⁵² kártérítés,⁵³ az ítélet közzététele⁵⁴ valamint az elégtétel követelése.⁵⁵

⁴⁷ SZÉKÁCS ANTAL: *A Jury és a Választott Bíróságok döntései*. Budapest, 1927. 9. p.

⁴⁸ A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara zsűrijének iratai: Z 195. (J. 1783–1925.)

⁴⁹ SZÉKÁCS 1927, 10. p.

⁵⁰ LIPPÓCZY 1938, 16. p.

⁵¹ *Törvényjavaslat a tisztességtelen verseny ellen való védekezésről*: előadói tervezet. Állam ny., Budapest. 1908. 44. p.

⁵² Az abbahagyás magában foglalta a cselekmény ismétlésétől való eltiltást is. Vétkességre nem volt szükség. A tettet az abbahagyásra a bíróság bírsággal is rászoríthatta; LIPPÓCZY 1938, 24. p.

⁵³ A kártérítés követelésének előfeltétele, hogy a tisztességtelen cselekményt szándékosan vagy gondatlanul kellett elkövetni, valamint csak az követelhet, aki károsodott, és akit a Tvt. oltalomban részesített (a sértett versenytárs). A kártérítés magában foglalta a *damnum emergens* és a *lucrum cessans* is. (Tvt. 35. §.) További feltétel volt, hogy kártérítést csak az a sértett versenytárs kérhetett, aki egyúttal a tisztességtelen versenyeselemény abbahagyását is kérte; Uo. 25. p.

⁵⁴ Az ítélet közzétételeit kívánhatta a sértett, a tettes költségén, ha a bíróság a tisztességtelen versenyeselemény abbahagyására kötelezte a tettet. (Tvt. 36. §.) A versenytárs a legtöbb esetben a nyilvánosság befolyásolásával igyekezett célját elérni, így igencsak méltányos megoldás, ha a sértett fél azok előtt kapott elégtételt, akik előtt megsértették. BECK-VÁMBÉRY 1923, 37. p.

⁵⁵ A Tvt. 35. §. (2) bekezdése adta meg a nem vagyoni kárért járó elégtételt. A kártérítés ugyanis csak a vagyoni kár megtérítését jelentette. Ez azt jelentette, hogy a sértett versenytársnak kimutathatóan bizonyítania kellett, a vagyoni kár bekövetkezett. A tisztességtelen verseny körében ez azonban a legtöbbször lehetetlen, hiszen a legtöbb tisztességtelen versenyeselemény a versenytársak személyiségi jogait sérti. A Tvt. 35. §. (2) bekezdése azonban lehetőséget adott arra, hogy az egzisztenciájában tönkretett becsületes kereskedő vagyoni elégtételt kaphasson. A 35. §. (2) bekezdése az elégtétel maximumát nem határozza meg, ugyanakkor taxatívén sorolja, hogy mikor lehetett helye neki. E szerint elégtételnek csak abban az esetben lehetett helye, ha azt sajtóközlemény útján, bitorlással, utánzással, hírnévrontással, vesztegetéssel, vagy titoksértés-

1. A generalis clausula

A Tvt. az 1.§-ában megfogalmazott generalis clausula kimondta, hogy: „üzleti versenyt nem szabad az üzleti tisztességbe vagy általában a jóerkölcsbe ütköző módon folytatni.”⁵⁶ Ezzel tulajdonképpen oltalmat nyújtott a tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulásával szemben. „A bíróságoknak e szakasz lefektetésével megadatott, hogy a tisztességtelen verseny ellen oltalmat nyújtsanak, de a törvény mindemellett a példálózó felsorolással egyfajta iránymutatást is biztosított.”⁵⁷ Az, hogy a törvény miért a példálózó és nem a taxatív felsorolási módszert alkalmazott az imént említett 1. §. jellege zárta ki, ugyanis, ha a törvény célja a tisztességtelen versenynek minden elképzelhető megnyilvánulásának lefedése, akkor nem szabad a bíróságok kezét taxációval megkötöni. Ebben az esetben viszont, ha valamely konkrét eset nem volt a példálózó jelleggel felsorolt tényállások alá szubszumálható, még mindig volt lehetőség az 1. §. alkalmazására, ha a versenyeselemény a bíróság megítélése szerint tisztességtelen volt. Fontos azonban, hogy a generális clausula jelentősége csak magánjogi szempontból érvényesült, ugyanis büntetni csak a törvényben felsorolt tényállásokat lehetett, amit a büntetőjog törvényhozási technikája követelt meg.⁵⁸

A generalis clausula, mint ahogy azt maga a rendelkezés is megfogalmazta a „*tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulása ellen*”⁵⁹ kívánt oltalmat nyújtani. Egy konkrét esetben a rádió kereskedő és villanyszerelő felperes tisztességtelen verseny abbahagyására való kötelezést kért a bíróságtól, ugyanis véleménye szerint az azonos foglalkozást űző alperes cselekménye tisztességes versenynek minősült. A felperesi indoklás szerint az alperes a közönség számára megtévesztő módon hirdette tevékenységét, mivel az általa közreadott hirdetésekben a „mérnökegyesület” szó első fele, valamint az alperes neve vastagabb és nagyobb betűkkel volt szedve, így a felületes szemlélőben azt a tévhitet kelthette, mintha az alperes mérnök lenne. Ezzel szemben csupán arról volt szó, hogy az alperes a mérnökegyesület szerelési szabványainak megfelelően szerelt. A Szegedi Királyi Törvényszék a keresetet nem ismerte el alaposnak egyrészt azért, mert az indoklás szerint, ahhoz, hogy a magát ekként hirdető egyén milyen munkára ajánlkozik el kell olvasni a hirdetés apróbb betűs szavait is, amelyből kiderül, hogy valójában az alperes nem mérnöknek nevezte magát, másrészt tekintettel arra, hogy a felperes a per folyamán elfogadta az alperes azon védekezését, hogy már korábban felhagyott ezzel a hirdetési móddal, így az abbahagyásra való kötelezés lehetetlen volt.⁶⁰ Ezen ítélet indokaival szemben helyezkedett el a Szegedi Királyi Ítéltábla, ugyanis álláspontja alapján „*mérnöki oklevél hiányában a hirdetési szövegekben a*

sel szándékosan követték el. (Ha a tettes vétkes volt, vagy csupán a gondatlanság terhelte, nem volt helye az elégtétel követelésének.) Uo. 27. p.

⁵⁶ Tvt. 1. §.

⁵⁷ MESZLÉNYI ARTÚR: *A tisztességtelen versenyről szóló törvény magyarázata*. Budapest, Athenaeum, 1923. 28. p.

⁵⁸ Uo. 30.; Azokban az esetekben, amelyekben a jogalkotó úgy találta, hogy a magánjogi oltalom nem feltétlen elegendő, az egyes súlyosabb megítélés alá eső cselekményeket vétségé, vagy kihágássá minősíti és ennek megfelelően rendeli büntetni. Tette mindezt a harmadik Büntető rendelkezések címet viselő fejezetben.

⁵⁹ Tvt. 1. §.

⁶⁰ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1932; 782. doboz; Szegedi Királyi Törvényszék P.6632/1932. számú ítélete.

„mérnök” szónak vastagabb betűkkel történt alkalmazásával, a közönségnek, a tisztességes kereskedelem rovására való megtévesztésre alkalmas lévén, egyszersmind alapul szolgálhat arra nézve is, hogy az alperes üzleti forgalma növelése érdekében, vállalatának igénybevételét hasonló üzletkörrel bíró, de mérnöki szakképzettséggel nem rendelkező versenytársakkal szemben fokozza.”⁶¹

Az ítéletábra vélekedése az üzleti tisztesség fogalmáról e konkrét ügy kapcsán szigorúbbnak bizonyult, mint a törvényszéké, ugyanakkor azonosult a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Választott Bíróságának ama felfogásával, miszerint a versenyküzdelem egyedüli korlátja az uralkodó általános erkölcs, amely a kereskedelmi és ipari közfelfogás erkölcsi tiltakozásában jutott kifejezésre.⁶² Ezen jogeset kapcsán szeretném jelezni, hogy bár a Tvt. 1. §-a azt mondja, hogy nem lehetett az üzleti versenyt az üzleti tisztességbe vagy jóerkölcsbe ütköző módon *folytatni*, a folytatni kifejezés e tekintetben nem feltétlen a folyamatosságot, ismétlést jelentette. A törvény tilalma alá tartoztak ugyanakkor az egyszeri, nem folyamatos és nem ismétlődő cselekmények is.⁶³ Az „*ab-bahagyási*” igény ugyancsak a folyamatosságra és ismétlődésre utal, azonban mint a jogesetből láthattuk, lehetséges volt, hogy egy egyszeri tisztességtelen cselekmény tekintetében az abbahagyásra való kötelezést a bíróság megállapítsa.

A Tvt. 1. §-alkalmazása kapcsán kérdésként merülhetett fel továbbá, hogy kimerítette-e az üzleti tisztesség megsértését, az az eset, ha a versenytárs, valamely törvény vagy rendelet által előírt kötelező magatartási normát sértett. Ahogy az fentebb már említésre került, attól, hogy egy verseny cselekmény más jogszabály tiltó rendelkezéseibe ütközött, önmagában nem minősült tisztességtelen magatartásnak, ha a versenyző célzat, valamint az eszközök, amelyek alkalmazást nyertek nem voltak erkölcsstelenek. Egy konkrét esetben, amelyben a felperes – aki egy filmszínház tulajdonosa volt – arra alapította keresetét, hogy az alperes, – aki ugyanabban a városban filmszínházat üzemeltetett – két slágeres, úgynevezett két nagy játékfilmet kívánt bemutatni egy este alatt.⁶⁴ A felperes indokolása szerint a 178.000/1936 B.M. sz. rendelet 1. §-a azt a korlátozó rendelkezést mondta ki, hogy naponta csak egy nagy játékfilm vetíthető. Álláspontja szerint az alperes ezt a jogszabályt megsértette, és ezzel a tisztességtelen verseny cselekménnyel őt hátrány érte. A Szegedi Királyi Törvényszék az ismertetett tényállásra a következő indokolást hozta: „*Az, hogy az alperes által hirdetett mindkét film hossza külön-külön is meghaladja az 1200 métert, a bíróság jogi álláspontja szerint valóság esetén sem alkalmas annak megállapítására, hogy az alperes eljárása tisztességtelen verseny cselekményt képez, mert önmagában nem minden cselekmény tisztességtelen vagy erkölcsstelen, amit valamely törvény vagy törvényes rendelkezés tilt.*”⁶⁵

⁶¹ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábra iratai VII. 1. 1932; 782. doboz; Szegedi Királyi Ítéletábra P. 1906/1932. számú ítélete.

⁶² „*A szabad versenynek szigorú parancs szava, hogy annak a versenytársnak, aki üzleti tevékenységben a valóságban megfelelő adatokat tartalmazó és a vevőközönség számára megtévesztésre nem alkalmas reklámeszközöket alkalmaz, a legmesszemenőbb korlátlan szabadság adassék és a leghatékonyabb törvényes védelemben részesüljön.*”; SZÉKÁCS, 1927. 16. p.

⁶³ A fentebb ismertetett esetben is bár az alperes, a megtévesztésre alkalmas hirdetési móddal már felhagyott, nem ismétli azt mégis a Tvt. 1. §-a alapján bírálendő el.

⁶⁴ Nagy játékfilmnek akkor minősült egy film, ha a filmtekercs hossza meghaladta az 1200 métert.

⁶⁵ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábra iratai VII. 1. 1941; 833. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P.5880/1940. számú ítélete.

A bíróság ezen állásfoglalása megfeleltethető az említett elvi megállapítás első felének, miszerint attól, hogy egy versenyeselekmény jogszabályba ütközött nem feltétlen minősült tisztességtelennek. Az elvi megállapítás második fele viszont azt mondta, hogy csak abban az esetben nem volt tisztességtelen egy jogszabályba ütköző cselekmény, ha az megfelelt a versenyző célzatnak, illetve az igénybe vett eszközök nem minősültek erkölcstelennek. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása, ezen tényezők vizsgálatára már nem terjedt ki, ellenben a Szegedi Királyi Ítéltábla ítéletével. Az ismertetett ügyben a fellebbviteli bíróság megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és kimondta, hogy: „*Abban az esetben ha az egyik mozgófénykép színház több 1200 métert meghaladó hosszúságú kép előadást hirdeti, a B.M. rendeletben foglalt tilalmat betartó hasonló vállalatokkal szemben önmaga részére előnyösebb működési lehetőséget létesít, ugyanis nyilvánvaló az, hogy a közönség szívesebben látogatja az a mozgóképszínházat, mely ugyanazért az egy előadásra szóló belépőjegyért többet szolgáltat, mint másik hasonló vállalat.*”⁶⁶ Az Ítéltábla jelen ügyben arra helyezte a hangsúlyt, hogy azzal, hogy az alperes nem tartott be bizonyos jogszabályi rendelkezést, magát sokkal előnyösebb helyzetbe hozta, az azonos szolgáltatást nyújtó versenytársaknál.⁶⁷

Az ügy kapcsán fontos látni, hogy nem azért minősült a cselekmény tisztességtelennek, mert az a B.M. rendeletbe ütközött, hanem azért mert a versenytárs a jogszabályt nem tartásával, sokkal előnyösebb helyzetbe került, mint a más hasonló foglalkozást végző versenytársak. Ez a körülmény pedig már megalapozhatta a Tvt. 1. §-nak alkalmazását.

A Tvt. 1. §-a kapcsán végül szólni kell arról, hogy ki volt az, aki az e szakaszba ütköző tisztességtelen versenyeselekményt megvalósíthatta. A generalis clausula kapcsán egy absztrakt tényállásról volt szó, ebből adódóan pedig maga a rendelkezés és tekintetben irány- mutatást nem adott. Bírói állásfoglalásokról viszont ez esetben is beszélhetünk, amelyek lényege a következő: „*1923:V.tc. 1. §-ába ütköző tisztességtelen verseny csak az létesíthet, ki önállóan folytat valamely üzemet, mely áruk előállításával, forgalomba hozatalával, vagy pedig ipari vagy kereskedelmi szolgáltatások viszterhes teljesítésével foglalkozik. Az ilyen üzemek alkalmazottja azonban tisztességtelen versenyeselekményt el nem követhet, mert nem tekinthető versenytársnak, ki az elkövetett cselekmény miatt felelősségre vonható.*”⁶⁸ Ezen állásfoglalásból következett, hogy a Tvt. 1. §-a alapján pert indítani csak a versenytárs ellen lehetett, valamint abban az esetben is őt

⁶⁶ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1941; 833. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla P.I. 242/1941. számú ítélete.

⁶⁷ Szűts László kir. ítéltáblai bíró az ügyben különvéleményt fogalmazott meg. Véleménye szerint a Kúria által kialakított azon gyakorlat, amelyet az alsóbb bíróságok is követtek, hogy a versenyeselekmény elkövetési módja, eszköze, esetleg cselekmény célja tesz egy cselekményt jóerkölcsbe, esetleg üzleti tisztességbe ütközővé, abban az esetben, ha az a közfelfogás szerint is annak minősült. Álláspontja szerint ezen ügyben a közfelfogás szerint az üzleti tisztességbe ütköző kísérő körülmények megállapítására alkalmas adat nem merült fel.; Szeged Királyi Ítéltábla P.I. 242/1941. számú ítélet.; E jogeset és különvélemény kapcsán is láthatjuk, hogy mennyire nehéz egy adott cselekményről eldönteni azt, hogy jóerkölcsbe vagy esetleg üzleti tisztességbe ütközik-e, illetve, hogy arról a közfelfogás miként vélekedett.

⁶⁸ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1936; 802. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla P.I. 294/1936. számú ítélete.

kelltt felelősségre vonni, ha alkalmazottja, akár tudta nélkül követett el tisztességtelen versenycselekményt.⁶⁹

Egy konkrét jogeset szerint, az alperes 1933 augusztusában üzletet nyitott a felperes szomszédságában. A felperes panasza szerint azóta a felperes üzletfeleit úgy igyekezett elhódítani, hogy az üzlet előtt elhaladó feleket, az utcán elfogta, az üzletébe csalogatta, lebeszélte őket a felperesnél való vásárlásról, valamint ócsárolta a felperes áruját. Jelen ügyben a felperesnek csak akkor lehetett keresetindítási joga, ha versenytárnak minősült, így a bíróságnak először ezt kellett megállapítania. Ezzel kapcsolatban a Szegedi Királyi Törvényszék megállapította, hogy „*a felperes, mint az alperes közvetlen szomszédságában lévő, s az alperessel azonos üzletet folytató kereskedő, a Tvt. 30. §-a alapján versenytárnak minősül, s így keresettel fellépni jogosult.*”⁷⁰ Jelen ügy végső ítéletét a Kúria mondta ki. A Kúria indokolásában az alperes cselekményét a következőképp minősítette: „*A vevők ilyen módon való elfogása és vásárlás céljából az üzletbe csalogatása meg nem engedett tisztességtelen eszköze az üzleti versenynek. Az alperes valamint alkalmazottainak ezen magatartása megvalósítja a Tvt. 1. §-ába ütköző tisztességtelen versenycselekmény tényálladékát.*”⁷¹ Az alperesi versenycselekmény tehát, függetlenül attól, hogy azt személyesen az alperes, vagy alkalmazottjai végezték tisztességtelen versenycselekménynek minősültek. Jelen ügyben a Tvt. 1. §-a által megkívánt versenytársi minőség megállapítása nem okozott különösebb problémát a bíróságainknak, azonban sokszor nem volt teljesen egyértelmű, hogy ki minősülhetett versenytárnak.

A versenytárs fogalmát a Tvt. 30. §-a határozza meg. A versenytárs fogalmának tisztázása azért is jelentős, mert a tisztességtelen versenycselekmények alanyai versenytársak lehettek, ebből adódóan pedig csak rájuk terjedt ki a Tvt. által nyújtott oltalom.⁷² A versenytársi minősítés megállapításának eseteiben az alsóbb bíróságok számos esetben azon téves megállapításra alapozták ítéleteiket, miszerint a Tvt. alkalmazása körében az azonos vagy hasonló áruk eladásával való foglalkozás mellett is versenytárnak, csak azok a vállalatok voltak tekinthetők, amelyek már „eredeti” rendeltetésüknél fogva „hivatottak” valamely szolgáltatás nyújtására, áru kínálására. Ez esetben a versenytársi minősítésénél abból kellett kiindulni, hogy mik azok a főcikkék, amelyeket a kérdéses vállalat eladásra kínált. Ennek a felfogásnak az a nyilvánvalóan helytelen következmé-

⁶⁹ A bírói gyakorlat azon kívül, hogy ki ellen lehet pert indítani a Tvt. 1. §-a alapján azt is kialakította, hogy mely az a kör, akik a Tvt. 1. §-a alapján perindítási jogosultsággal rendelkeznek: „*A versenyjogi védelem tárgya a vállalat. A tisztességtelen versenyt megvalósító cselekmények ugyanis a vállalatot sújtják, tehát azt az ipari, vagy kereskedelmi üzemet, amely a vállalkozásokban rejlő értékeket foglalja magában. Éppen ezért a Tvt. 1. §-a alapján perindításra jogosultnak tekintendő az is, aki a vállalat nevében, ennek jogait gyakorolja.*”; CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1936; 802. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla P.I. 294/1936. számú ítélete.

⁷⁰ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1933; 787. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P. 5989/1933. számú ítélete.

⁷¹ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1933; 787. doboz. Magyar Királyi Kúria P.IV. 713/1934. számú ítélete.

⁷² „*Versenytárnak pedig a Tvt. 30. §-a szerint, versenytárs minden azonos vagy hasonló vállalat, de csak akkor, ha az adott körülményekre figyelemmel, az üzleti versenyben érdekeltnek tekinthetők.*” CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1936; 805. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla P.I. 926/1936. számú ítélete.

nye, hogy az a kereskedő vagy iparos, aki vállalatát új árucikkekre terjesztette ki, sem ezekre, sem mellékciókaira nézve a Tvt. oltalmában nem részesülhetett volna.⁷³

Egy konkrét jogesetben a felperes, egy festékkereskedő szegedi lakos ellen pert indított, amelyben a bíróságtól tisztességtelen versenytől való eltiltást kért. A Müller & Co. berlini cég magyar vállalata, a budapesti Müller és Társa cég volt. Ez utóbbi vállalat gyártmányait hozta forgalomba a felperesi cég. Az általa forgalomba hozott bőrfestéket a „Cemkó” védjeggyel látta el. A felperesi cég „*utazója*” 1937 tavaszán próbavásárlást tartott az alperes üzletében. K. József 2 deka Cemkó féle bőrfestéket kívánt vásárolni. Az alperesi alkalmazott egy felirat nélküli dobozból mérte ki a bőrfestéket, azt azonban nem mondta, hogy az milyen fajta. A vevő kérdésére, hogy Cemkó féle festéket ad-e, csak annyit felelt, hogy „*igen, bőrfestéket*”. E festékről az elvégzett vizsgálatok során bebizonyosodott, hogy nem Cemkó bőrfesték volt. A felperes állítása szerint az alperes cselekményei folytán a Cemkó féle bőrfesték forgalma megcsökkent. A Szegedi Királyi Ítéltábla, az elsőbírósággal egyezően azt a jogi következtetést vonta le, hogy „*az alperes tudott arról, hogy az üzletben a Cemkó féle bőrfesték helyett más árut szolgáltak ki a vevőinek anélkül, hogy a vevők figyelmét felhívták volna erre a körülményre, amiből okszerűen következett az a szándéka is, hogy cselekményét a verseny szándékával, vagyis haszonszerzés céljából követte el.*”⁷⁴ E cselekményt a következőképp minősítette az Ítéltábla: „*Ez a célkitűzés és az arra használt mód és eszköz az uralkodó társadalmi és forgalmi felfogás szerint minden igazságosan és helyesen gondolkodó ember tisztességérzetével ellenkezik, tehát az üzleti tisztességbe ütközik.*”⁷⁵ A fentebb kifejtettek alapján a Tvt. 1. §-a alapján perindítási jogosultsággal a versenytársak rendelkeztek. Jelen ügy kapcsán kérdésként merülhetett fel, hogy a felperesi vállalat, aki pusztán a bőrfesték forgalmazója volt és nem árusítója, minősülhetett-e versenytársként? A Magyar Királyi Kúria ítéletében elvi érveléssel kimondta, hogy a versenytársi minősítés kérdésében nem a foglalkozásra való formai jogosultság az irányadó, hanem az áru előállításával, vagy forgalomba hozatalával, ipari vagy kereskedelmi szolgáltatások teljesítésével való tényleges foglalkozás.⁷⁶ E megállapítás tehát a termék forgalmazóját is versenytársi minőséggel ruházta fel. Az ügy kapcsán a Szegedi Királyi Ítéltábla is hasonló álláspontra helyezkedett. „*A tisztességtelen versenyt megvalósító cselekmények a vállalatokat sújtják, tehát azokat az ipari vagy kereskedelmi üzemeket, amelyek a vállalkozásokban rejlő értékek összességét foglalják magukban. Éppen ezért a*

⁷³ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1936; 805. doboz. Magyar Királyi Kúria. P.IV. 5589/1936. számú ítélete.

⁷⁴ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1938; 816. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla. P.I. 2/1938. számú ítélete.

⁷⁵ Az Ítéltábla jelen ügyben a versenyző célzatot, igénybevett eszközöket, valamint azoknak felhasználási módját vizsgálta, ezzel eleget téve a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Választott Bíróságának azon elvi határozatának, amelyben kimondta, hogy egy konkrét versenycselekményről mindig az igénybe vett eszközök és azok felhasználási módja alapján volt megállapítható, hogy adott esetben tisztességtelen versenycselekménynek minősült-e. Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választott bíróságának iratai Z 202. Vb. 55.368–1927.

⁷⁶ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1936; 805. doboz. Magyar Királyi Kúria. P.IV. 5589/1936. számú ítélete.

*Tvt. 1. §-a alapján perindításra jogosultnak tekintendő az is, aki a vállalat nevében ennek jogait gyakorolja.*⁷⁷ Jelen esetben ez a felperesi forgalmazó cég volt.

2. A reklámtevékenység korlátai

A következőkben a Tvt. 2., 16., valamint 29. §-át kívánom vizsgálni. Ezen rendelkezések azok, amelyek magának a reklámtevékenységnek a korlátját kívánták felállítani. Maga a reklámtevékenység mindig a sajátos gazdasági viszonyokhoz alkalmazkodva kereste érvényesülését, közszükségletet elégített ki, annak gyorsabb lebonyolítására vezethet, kényelmesebbé tehetette a vevők ellátási lehetőségeit.⁷⁸ A reklámtevékenység korlátja az üzleti tisztesség valamint a Tvt. 29. §-a által megkívánt „különösen előnyös” vásárlásra ingerlő hirdetéseknek hatósági engedély elnyerése céljából való bemutatása volt.⁷⁹ E szakasz kifejezetten a végeladásokat kívánta szabályozni, azonban utolsó mondata, így szól: „A végeladással egy tekintet alá esik az árú raktárnak vagy egy részének minden olyan értékesítési módja, mely a vevőközönségben azt a hitet keltheti, hogy különösen előnyös vásárlásra nyílik alkalma.”⁸⁰ Számos esetben adott lehetőséget félre értelmezésekre. Ugyanis, e rendelkezés merev alkalmazásából nem következett más, minthogy gyors, vásárlásra ingerlő módon eladni általában annyit jelentett, mint reklámot csinálni.⁸¹

2.1. Tömeges és gyors vásárlásra ingerlés

A végeladásokat érintő konkrét jogeset kapcsán a gépkereskedő alperes a Vásárhelyi Újság című időszaki lapban oly tartalmú hirdetést tett közzé, amely szerint gépraktárát megszűnteti és a raktáron lévő összes gazdasági gépét jóval az akkori beszerzési árak alatt kiárusította. Továbbá felhívta a gazdálkodó közönség figyelmét, hogy gépraktárát saját érdekében sürgősen keressék fel, s addig fedezzék gépszükségeiteket, míg a készlet tart, hiszen ilyen olcsón soha többé nem vásárolhatnak a későbbiekben. Az alperes célja e hirdetés közreadásával egyértelműen az volt, hogy a vevőközönséget mihamarabbi vásárlásra bírja rá. A Szegedi Királyi Törvényszék ítéletében kimondta, hogy „a végeladásoknak, vagy az áruraktár ezzel egy tekintet alá eső más értékesítési módjának a hirdetéséhez az 1923. évi V. tc. 29. §-a értelmében az iparhatóság engedélye szükséges. Az alperes pedig közzé tette ezeket a hirdetéseket anélkül, hogy az iparhatóságtól engedélyt kért és kapott volna.”⁸² E konkrét esetben láthatjuk, hogy az alperes cse-

⁷⁷ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletkönyv iratai VII. 1. 1938; 816. doboz. Szegedi Királyi Ítéletkönyv. P.I. 2/1938. számú ítélete.

⁷⁸ BÁNYÁSZ 1933, 26. p.

⁷⁹ A Zsűri nézete szerint a versenytörvény 29. §-ának csupán az a gazdasági célja, hogy a kereskedelmet és az ipart az indokolatlan, tervszerű és tendenciózus ár romboló versennyel szemben védelmezze, semmi esetre sem lehet azonban célja az, hogy a forgalom fejlődésének útját állja.; Uo. 31. p.

⁸⁰ Tvt. 29. §

⁸¹ A zsűri végül kifejezésre is juttatta, hogy a 29. §-nak e idézett kitétele törlendő. Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűriének iratai: Z 195. J. 59.032-1928.; BÁNYÁSZ, 1933. 27. p.

⁸² CSML.: Szegedi Királyi Ítéletkönyv iratai VII. 1. 1936; 806. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P. 6376/1933. számú ítélete.

lekménye a reklámtevékenységet korlátozó rendelkezések egyikébe ütközik, nevezetesen a vásárlásra ingerlő hirdetésének a hatósági engedély be nem szerzésébe.

Az ügy kapcsán említést érdemel, hogy a Tvt. 29. §-a szerint, ha az alperes cselekménye más súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esett, cselekménye kihágás, s a törvény 1. §-a az ily kihágást megvalósító cselekményt is tisztességtelen versenyeselekménynek tekintette. A bírói gyakorlat a végeladásokkal kapcsolatban ismerte az ügynevezett színleges végeladásokat is. Színleges végeladás az, amely nem a meglévő árukészlet, raktár kiürítésére irányult, avagy oly árú is árusításra került, amely nem képezte tárgyát a hirdetett végeladásnak. A bírói gyakorlat szerint e cselekmények szédelgő feldicsérésévé minősülhettek.⁸³

2.2. Szédelgő feldicsérés

A reklámtevékenységek kapcsán a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűrije számos esetben adott ki olyan elvi állásfoglalást, amelyek a bíróságoknak kívántak segítséget nyújtani az egyes reklámtevékenységekkel összefüggésben. Így például a raktáron nem tartott áru hirdetése, ugyancsak tisztességtelennek minősült, hiszen a hirdető célja, hogy a vevőt főleg a raktáron nem tartott áru olcsóságával üzletébe csalogassa.⁸⁴ A kirakatban, az üzletben tartott áraknál olcsóbb árak hirdetése is reklámszédelgésnek minősült, ugyanis a versenytárs ez esetben valótlán adatok hirdetésével próbálta a vevőt üzletébe csábítani.⁸⁵ Ugyanígy erkölcstelennek bizonyult, ha a hirdetett és kért áru helyett, más hasonló áru került kiszolgálásra, ugyanis ez a nem szakértő vevők súlyos megtévesztéseként volt értékelhető.

Egy konkrét jogesetben a felperesek azt panaszolták, hogy az alperes a Szegeden megjelenő Délmagyarország és a Szegedi Friss Újság című napilapok hirdetési rovatában a következő hirdetést tette közzé: *”Olcsóbb lett a kenyér Zöldi fűszerüzletében fehér 28. f. félbarna 26, rozs 20 f. kapható az ártézi kúttal szemben és a Valéria tér sarkán.”*⁸⁶ A felperesek keresetükben előadták, hogy az alperes hirdetésében valótlan állított, ugyanis az általa hirdetett 28 filléres fehérkenyér nem fehér, hanem félbarna. Ennek bizonyítására becsatolták az általuk királyi közjegyző útján vett mintára vonatkozóan a magyar királyi gabona és liszt kísérleti állomás által kiállított bizonyítványt, amely szerint a kenyérminta nem fehér áru és nem tiszta búzalisztból készült. A Szegedi Királyi Törvényszék megállapította, hogy a hirdetésnek az a tartalma, amely szerint a fehérkenyér 28 fillérért kapható az alperesnél a valóságnak nem felelt meg, alkalmas volt a megtévesztésre, de a kelendőség fokozására is. A bíróság az indoklásában kifejtette, hogy a hirdetésnek az a felirata, hogy olcsóbb lett a kenyér, a közönségben azt a hitet kelthette, hogy a búzáarak esése folytán a kenyér ára is lejjebb ment, s csak egyes pékek nem akarják az árat leszállítani, nem úgy, mint az alperes, aki kevesebb haszonnal is

⁸³ SZÉKÁCS 1927, 36. p.

⁸⁴ A zsűri az ilyen eljárásokat az illető szakma elleni súlyos támadásnak minősítette, mivel a raktáron nem lévő, de megtévesztő célt szolgáló olcsó árakkal a hirdető a saját vállalatát, mint előnyös beszerzési forrást kiemeli a versenytársak sorából és meg nem engedett tisztességtelen eszközökkel vonja el versenytársainak vevőkörét.; Uo. 36. p.

⁸⁵ Azonos megítélés alá esett, mint a raktáron nem tartott áruk hirdetésével kapcsolatos visszaélések.

⁸⁶ *Délmagyarország*, 1933. 9. évf. 13. sz. 17.

megelégedett. Mindezekon túl a bíróság álláspontja szerint a hirdetés alkalmas volt arra, hogy a vevőközöniséget magához csábítsa és ezzel az áru kelendőségét fokozta. Az alperes a hirdetés közzétételével a Tvt. 2. §-ában meghatározott szédélgő feldicsérést, mint az üzleti tisztesség szabta korlátoknak egyik áthágási módját valósította meg.⁸⁷ A jogesettel kapcsolatban elmondható, hogy az alperes tudatosan valótlan tartalmú hirdetést tett közzé, s ezt nyilvánvalóan abból a célból tette, hogy a közöniséget megtévesztve, vevőket csalogasson üzletébe, ezáltal másoknak üzleti közöniségét elvonta és áruinak kelendőségét fokozta.⁸⁸

Egy másik konkrét ügyben a peres felek temetkezési vállalkozásokat folytattak. A felperes a bíróságtól tisztességtelen verseny abbahagyására való kötelezést kért, ugyanis állítása szerint az alperes a „Harangzúgás” című lapban, olyan valótlan állításokat tett közzé, amelyekből hátránya származott. Az alperes által közreadott közleményben azt állította, hogy a temetkezési vállalatok célja „*nemes és gyakorlati kereszténységen alapul, s ennek elsősorban az a rendeltetése, hogy a legszegényebb egyháztagok tisztességes eltemetését lehetővé tegye.*” Ez a tényállítás a Kúria álláspontja szerint, az alperes által üzött vállalkozás szolgáltatásainak kelendőségeinek fokozására alkalmas volt, s így a Tvt. 2. §-ába ütközött. Az ügy kapcsán a Kúria kiemelte, hogy a Tvt. által biztosított oltalom „*az ipari és kereskedelmi szolgáltatásra vonatkozó formai jogosultságra tekintet nélkül megilleti a törvény rendelkezése alá eső vállalatokat.*”⁸⁹ A Kúria felhívta továbbá a figyelmet, hogy ezt az oltalmat a bírói gyakorlaton alapuló jogszabály csak azoktól a vállalatoktól tagadta meg, amelyek tárgya vagy célja, törvényi rendelkezések folytán, vagy a jóerkölcs által nem voltak megengedettek. A temetkezési vállalat sem tárgyánál sem céljánál fogva törvénybe vagy jóerkölcsbe nem ütközött. Az alperes tevékenységét nem csak újság hirdetésben, hanem reklámcédulák segítségével is hirdette. A felperesi kereset alapján az alperes tevékenységét úgy hirdette, hogy vállalkozását a volt városi temetkezési intézet helyén nyitotta meg. A Kúria indokolása szerint „*ez a hirdetés olyképpen volt érthető, hogy az alperes a belügyminiszter által megszüntetett városi temetkezési intézetet helyezte újból üzembe.*”⁹⁰ Ez a híresztelés valótlan, továbbá megtévesztésre, valamint a kelendőség fokozására is alkalmas volt. Mindezek alapján a Kúria kimondta, hogy az alperes ezen cselekménye is a Tvt. 2. §-ába ütközött.

A reklámtevékenységekkel kapcsolatban összességében elmondható, hogy a személyek nagyobb köréhez, illetve a nagyközöniséghez intézett nyilatkozatoknak a tisztesség – ahogy az a verseny törvényből is kiolvasható – az üzleti jóhiszeműség korlátai között kellett mozogniuk. Egy konkrét jogesetben az alperes a Szegeden megjelenő *Vidéki Uri és Hölgy Fodrászok szaklapja* időszakos lapban, 1939 októberében olyan hirdetést tett közzé, hogy a *Thermical salétrommentes vegyi fűtőlapok az ő legújabb szenciát keltő*

⁸⁷ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábla iratai VII. 1. 1933; 787. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P. 639/1933. számú ítélete.

⁸⁸ A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Választott bíróságának gyakorlata szerint ilyen esetben nem szolgálhat az alperes mentségére a rossz gazdasági viszonyokra való hivatkozás, mert éppen a Vb. felfogása szerint az alperes volt az, aki a rossz gazdasági helyzetben még inkább csábítóan ható, valótlan tartalmú hirdetéssel olyan előnyt akart magának szerezni, amelyet rendes úton elérni nem tudott. Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választott bíróságának iratai: Z 202. Vb. 16.394-1927; SZÉKÁCS, 1927. 43. p.

⁸⁹ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábla iratai VII. 1. 1938; 818. doboz. Magyar Királyi Kúria P. IV. 6196/1939. számú ítélete.

⁹⁰ Uo.

szabadalma. Az alperes az eljárás a fűtőtest előállítására vegyi úton történő megítéléséhez című találmányáról szóló bejelentést a szabadalmi bíróság 1939 augusztusában iktatta, azonban csak 1940 júniusi határozatával adta meg a kért szabadalmat, 1939 augusztusi hatállyal visszamenőleg. Jelen ügy kapcsán felmerülő kérdés, hogy az alperes által közreadott hirdetés lehetett-e megtévesztő, valamint a vevőket félrevezethette-e? A találmányi szabadalmakról szóló 1895. évi XXXVII. t.c. 8.§-a szerint a szabadalom jogos fennállásának egész idejére a szabadalom tulajdonosának kizárólagos jogot biztosít arra, hogy találmánya tárgyát forgalomba hozhassa és iparszerűleg használhassa. Ideértve a találmány hirdetését is.⁹¹ A Szegedi Királyi Ítéltábla az ügy kapcsán megállapította, „*hogy a találmány bejelentésének elfogadása csupán ideiglenes oltalmat nyújtott és hogy a találmány tulajdonosának a szabadalom végérvényes engedélyezéséig, illetőleg a szabadalmi okirat kiállításáig szabadalma nem volt.*”⁹² Az alperes a sajtóközleménnyel azonban azt híresztelte, hogy neki a „Thermicalra” szabadalma volt. Tette ezt úgy, hogy a hirdetés közreadásának időpontjában a szabadalmi eljárás még folyamatban volt, ebből eredően a termékre nézve szabadalma nem lehetett. Az Ítéltábla indokolása szerint az alperes cselekménye „*a valóságnak meg nem felelő híresztelés valótlan adat közlése folytán megtévesztésre, továbbá, miután a vevőközönségben azt a hitet kelthette, hogy a Thermical, mivel szabadalmazva volt, a többi hasonló készítménynél jobb minőségű, a kelendőség fokozására is alkalmas volt.*”⁹³ Az Ítéltábla kimondta, hogy a Tvt. 2. §-a szerint az „*áru forgalomba hozatalánál nem szabad a kelendőség fokozására alkalmas olyan adatokat híresztelni, amelyek a valóságnak meg nem felelnek és megtévesztésre alkalmasak, így az alperes ezen cselekményével tisztességtelen versenycselekményt követett el.*”⁹⁴ Ez az ügy is jól mutatja, hogy az adott üzleti magatartás megítélésénél mindig annak volt jelentősége, hogy azt mikor realizálták. Ezen jogesetben az alperes részére visszamenőleges hatállyal állapították meg a szabadalmi jogosultságot, azonban mikor nyilatkozatát közreadta szabadalmi joggal még nem rendelkezett, ebből kifolyólag abban a pillanatban még valótlan állított.⁹⁵

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, „*hogy az oly közlés, állítás, nyilatkozat, amely nem megtévesztő, amely nem alkalmas a versenytársak iránti bizalmatlanság felkeltésére, valamint a közönség félrevezetésére vagy befolyásolására az mind magának a reklámtevékenységnek a célját, a forgalom, valamint a vételkedv élénkebbé tételét szolgálta.*”⁹⁶

⁹¹ 1895:XXXVII t.c. 8. §

⁹² CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1940; 831. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla P. I. 991/1940. számú ítélete.

⁹³ Uo.

⁹⁴ Uo.

⁹⁵ Az ügyben a Kúria is kimondta, hogy „*az 1895:XXXVII. t.c. rendelkezéseinek értelmezése alapján a találmánynak szabadalmaztatásra való bejelentése, bár a bejelentőnek ideiglenes oltalmat ad, nem egyértelmű a szabadalommal s hogy a bejelentő szabadalmat csak a szabadalmi okirat kiadásával szerzi meg. Az alperes a hirdetés idejében már bejelentett találmányára a szabadalmi okiratot csak a hirdetést követően hónapok múlva kapta meg, tehát – kétségtelenül a kelendőség fokozására alkalmas – valótlan és megtévesztő adatot híresztelt amidőn az általa előállított és forgalomba hozott fodrászati cikket szabadalmazottként hirdette.*” CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1940; 831. doboz. Magyar Királyi Kúria P. IV. 636/1941. számú ítélete.

⁹⁶ Az a körülmény önmagában, hogy a híresztelt adat a valóságnak nem felelt meg, csak az esetben valósítja meg a szédelő feldicsérést, ha a valótlan adat a megtévesztésre alkalmas, valamint valóság látszatát viseli magán. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara zsűrijének iratai: Z 195. J. 1783/14-1925.; SZÉKÁCS 1927, 38. p.

3. Hírnév-hitelrontás

Az általános bírói gyakorlat szerint akkor beszélhetünk hírnév vagy hitelrontásról, ha az állítás alkalmas volt arra, hogy a versenytárs vagyoni teljesítőképességébe vetett bizalmát megingassa, veszélyeztesse, vagy csökkentse.⁹⁷

Egy a Szegedi Királyi Törvényszéknek benyújtott kereset szerint az alperesek az általuk forgalomba hozott és saját készítményeiket ajánló árjegyzékük szövegében, az ismert más belföldi gyártmányokat ócsárolták, és azt állították, hogy a nagyobb igényekkel bíró vevőközönség eddig kénytelen volt külföldi áruk beszerzésével fedezni igényeiket.⁹⁸ Jelen ügy egészen a Magyar Királyi Kúriáig eljutott, amely indokolásában kifejtette, hogy „A keresetlevélhez csatolt és a Kelok Tintaüzem által kibocsátott körlevél a saját tintakészítményének előnyeit hangoztatva azt állítja, hogy a már ismert – szatócsoknál is kapható – belföldi tinták silány minőségűek, ebből adódóan a Kelok tinta forgalomba kerüléséig a nagyobb igényű vevőközönség kénytelen volt külföldi tintákat használni.”⁹⁹

Az idézett jogeset felperese egy budapesti vegyészeti gyár, alperese pedig az említett Kelok Tintaüzem, amely szegedi székhelyű volt. Amint az már fentebb említésre került a Tvt. 1. §-a alapján pert indítani csak a versenytársak ellen lehetett, a versenytárs fogalmát pedig a Tvt. 30. §-a határozta meg. Itt kívánom jelezni, hogy a hírnév és hitelrontás esetén valamely versenytárs hitelének veszélyeztetése alatt, nem csupán egy meghatározott versenytárs, hanem a szakmabeli versenytársak, sőt a magyar kereskedelem is értendő volt.¹⁰⁰ Fontos továbbá különbséget tenni a magán és a körlevél között. Ugyanis a bizalmas természetű, a kritika határain belül mozgó egy-két levél elküldése még nem állapította meg a tisztességtelen verseny fennforgását.¹⁰¹ Más a helyzet ellenben a körlevelek kibocsátásával kapcsolatban. A széleskörű reklámtevékenység már önmagában véve, függetlenül attól, hogy az állítás igaz vagy nem, az eset körülményeinek mérlegelése alapján tisztességtelen versenyesszék lehetett.¹⁰²

A Kúria a továbbiakban – a jogeset folytatása – indokolásában jelezte azt is, hogy a körlevél nem védekezés volt a versenytársak részéről történt valamely támadás ellen. Ennek kapcsán kell megemlíteni a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűriének elvi állásfoglalását, amely szerint a jogos védelem a versenytárs jó hírnevet veszélyeztető tényállások esetén kizárta a tisztességtelen verseny megállapítását, ha a tényállítások a valóságnak megfeleltek s azokra a versenytárs jogellenes támadásának elhárítása és a megtámadott jogos üzleti érdekeinek megóvása végett feltétlen szükséges volt.¹⁰³ Fon-

⁹⁷ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választott bíróságának iratai: Z 202. Vb. 7073-1925., Vb. 7337-1925.; BÁNYÁSZ Jenő: *A tisztességtelen verseny legújabb joggyakorlata*, Novák Rudolf és társa tudományos könyvkereskedés és könyvkiadó vállalat, 1933. 49. p.

⁹⁸ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábra iratai VII. 1. 1938; 818. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P. I. 863/1938. számú ítélete.

⁹⁹ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábra iratai VII. 1. 1938; 818. doboz. Magyar Királyi Kúria P. IV. 5559/1938. számú ítélete.

¹⁰⁰ BÁNYÁSZ 1933, 50. p.

¹⁰¹ A magánleveleknél bizonyos tények állítása olykor szakértői megítélést igényelt és csak valótlanság esetén minősült erkölcsellenesnek.

¹⁰² Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara zsűriének iratai: Z 195. J. 18.626-1927. SZÉKÁCS 1927, 43. p.

¹⁰³ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara zsűriének iratai: Z 195. J. 6996-1932.

tos továbbá, hogy a védelem csak a támadás keretében mozoghatott és nem tartalmazhatott ezen túlmenően versenycélokat.¹⁰⁴

A Kúria kimondta végül, hogy a körlevél tartalma a Tvt. 13. §-ába ütközött, hiszen az a mások/versenytársak által gyártott tintákat az összehasonlítás kapcsán alsóbbrendűnek tüntette fel és így ezzel a szintén tintát gyártó felperesnek jóhírnevét veszélyeztette.

Egy másik konkrét esetben a felperesek – hangos filmszínház üzemeltetői – tisztességtelen verseny megállapítását kérték a bíróságtól amiatt, hogy az alperesek – néma filmszínház üzemeltetői – a Hódmezővásárhelyen megjelenő Reggeli, valamint Friss Újságban, „*Tudja Ön, hogy mi a néma és hangos film között a különbség? Semmi! A hangos film némafilm, csak a némafilmet zenekar a hangosfilmet pedig gramofon lemezzel szolgáltatott gépzene kíséri. Némafilmet látogasson, mert így a külföldön vásárolt gramofon lemezek ára is városunkban marad!*”¹⁰⁵ tartalmú közleményt tettek közzé. Az első olvasásra egyszerű véleménynyilvánításnak tűnő kijelentés a Szegedi Királyi Törvényszék meglátása szerint kimerítette a Tvt. 13. §-ában meghatározott hírnévrontás tényállását is. Indokolása szerint annak a közleménynek a tartalma, amely azt fejtette, hogy a hangosfilm semmiben nem különbözött a némafilmtől, alkalmas volt a felperesek mozijának jóhírnevét veszélyeztetni, mert azt a téves hitet keltette a közönségben, hogy a felperesek csak gramofonnal kísért közönséges némafilmet játszottak le. Továbbá hangsúlyozta, hogy az ilyen téves hit keltése alkalmas a kellő műszaki ismerettel nem rendelkező s magát becsapottnak érzett közönség távoltartására, így a felperesek megkárosítására.¹⁰⁶

Az imént említett jogeseten keresztül láthatjuk, hogy a jóhírnév veszélyeztetése, a hírnév és hitelrontás kapcsán, pusztán elegendő volt bizonyítani, hogy a versenytárs cselekménye a vevőközönségben bizalmatlanságot keltett.

A hírnév és hitelrontáshoz kapcsolódó másik jogesetben a felperesek tisztességtelen verseny abbahagyására való kötelezést kérték a bíróságtól, ugyanis állításuk szerint az alperes temetkezési vállalat alkalmazottja a következő kijelentést tette: „*Ne menjenek Kótihoz vásárolni, mert nincsen ott egy szék sem, amire a vendéget leültessék. Azon felül ha még is vásárolnak valamit, nem azt adja ki, hanem kicseréli.*”¹⁰⁷ A Gyulai Királyi Törvényszék az ügyben megállapította, hogy az alperes alkalmazottja a kijelentését „*a munkaadója árui kelendőségének a fokozása végett, a vásárolni szándékozók előtt, tehát nyilvánvalóan versenyző céllal tette.*”¹⁰⁸ E magatartás kétségtelenül alkalmas volt arra, hogy a felperes versenyvállalatának hitelét és jóhírnevét veszélyeztesse vagy csökkentse. Az ügy kapcsán kérdésként merült fel a munkaadó felelőssége az alkalmazott cselekményiért. Ahogy az már fentebb említésre került minden esetben a munkáltató volt felelős

¹⁰⁴ BÁNYÁSZ, 1933. 50. p.

¹⁰⁵ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1931; 773. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P. 2169/1931. számú ítélete.

¹⁰⁶ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1931; 773. doboz. Szegedi Királyi Törvényszék P. 2169/1931. számú ítélete.

¹⁰⁷ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1939; 822. doboz. Gyulai Királyi Törvényszék P. 3192/1939. számú ítélete; A Tvt. 13. §-a szerint „*verseny céljára nem szabad oly valótlan tény állítani vagy híresztelni, valamely tényre közvetlenül utaló oly valótlan kifejezést használni, vagy az üzleti tisztességbe ütköző más oly cselekményt elkövetni, amely valamely versenyvállalat hitelét, vagy jó hírnevét veszélyezteti, vagy hitelképességét csökkenti.*”

¹⁰⁸ Uo.

az alkalmazottakért. A bíróság jelen ügy kapcsán ki is mondta, „*hogy az alkalmazott által elkövetett cselekményekért arra való tekintet nélkül, felel az alperes, hogy azokról tudott-e vagy sem, s hogy kellő gondosság mellett elháríthatta volna vagy sem.*”¹⁰⁹

4. Utánzás

Az áru külső megjelenési alakja a Tvt. rendelkezései szerint, addig élveztek oltalmat, amíg az eredeti, sajátzerű, egyéni és egy bizonyos meghatározott vállalatra utalt.

Egy a Gyulai Királyi Törvényszék előtt benyújtott kereset szerint a felperesek tisztességtelen verseny abbahagyására való kötelezést kértek a bíróságtól, ugyanis előadásuk szerint az alperes az általa készített szappanokon úgy tüntette fel a „Szarvas” szót, mintha az a szappan márkája lenne, holott csak a szappan gyártási helyéről volt szó. A felperesek előadták, hogy ők a „Szarvas” szót 1911 óta a szappanáruiuknak megjelölésre használták mind magán az árun, mind a csomagolás papírján. Ebből kifolyólag ez alatt az elnevezés alatt a felperesek áruit szokták felismerni. Itt kívánom ismertetni a Választott Bíróság ama állásfoglalását, „*hogy a védjegyek, árujelzések, csomagolások hasonlósága az áru rendes fogyasztójának felfogása alapján bírálendő el, s vizsgálandó, hogy vajon az adott esetben az illető áru fogyasztó közönségét – az átlagos intelligenciát – alapul véve nem fogja-e megtéveszteni.*”¹¹⁰ Jelen ügy alperesének szappankészítményein a telep helye Szarvas, valamint a „szarvasi” szó körülbelül kétszer akkora dombornyomású betűvel szerepelt, mint az áru felső lapján szereplő szappanüzem szó és az áru alsólapjának egyéb szavai.¹¹¹

A Szegedi Királyi Ítéletábla, az ügy kapcsán, kimondta, hogy az alperes cselekménye a Tvt. 9. §-ába ütközött azaz utánzásnak minősült. Az esetben ha a 9. §-t a bíróság megvalósulni látta köteles volt elrendelni a sértett versenytárs kérelmére a 10. § alapján:

1. „*hogy a megtévesztő eszközök előállítására szolgáló berendezések (szerszámok, készülékek, gépek, illetőleg ezek alkatrészei stb.) ily célra hasznavehetetlenekké tétessenek;*
2. *hogy a megtévesztő eszközöknek az árukra még nem alkalmazott készletei megsemmisíttessenek;*
3. *hogy az elmarasztalt tulajdonában meglévő árukról a megtévesztő eszközök eltávolíttassanak, még ha ez az áruk megsemmisítésével is járna.*”¹¹²

¹⁰⁹ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábla iratai VII. 1. 1939; 822. doboz. Gyulai Királyi Törvényszék P. 3192/1939. számú ítélete; A Tvt. 1. §. alkalmazása körül kialakult, s a Magyar Királyi Kúria 1025. számú Elvi Határozatában is kifejezésre jutó jogszabály szerint, az üzlettulajdonos az alkalmazottai által elkövetett tisztességtelen versenyért feltétlenül felelős függetlenül attól, hogy őt vagy az alkalmazottat a cselekmény elkövetése körül vétkesség terhelte-e vagy sem.

¹¹⁰ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara választott bíróságának iratai: Z 202. Vb. 13.617–1924; SZÉKÁCS 1927, 43. p.

¹¹¹ CSML.: Szegedi Királyi Ítéletábla iratai VII. 1. 1937; 810. doboz. Szegedi Királyi Ítéletábla P. I. 381/1937. számú ítélete.

¹¹² Tvt. 10. §.

Az Ítéltábla mindezekén túl az alperest eltiltotta a továbbiakban a „szarvasi” szó használatától is. A Magyar Királyi Kúria jelen ügy kapcsán kimondta, hogy az alperes attól, hogy telephelyét, mint árujának származási helyét a „szarvasi” szó használatával a valóságnak megfelelően feltüntethesse, általában el nem tiltható, azonban ebben az esetben is kötelessége, hogy azt úgy használja, hogy másoknak korábban szerzett jogait ne sértse, a versenytársakkal való összetévesztés lehetőség kizárja. A Kúria ítélete szerint az alperes tehát a „szarvasi” szót a továbbiakban is használhatta, csak úgy, hogy az megtévesztésre nem lehetett alkalmas.¹¹³

Egy utánzással kapcsolatos másik jogesetben a felperes azt panaszolta, hogy az általa gyártott Kakas cipőpaszta elhasznált dobozaiba az alperes kocsikenőcsszerű hamisítványt töltögetett és az így megtöltött dobozokat Kakas cipőpasztaként hozta forgalomba. Az alperes ezen cselekményét először a felperes vállalat utazója tapasztalta. Ezt követően a felperesi vállalat tisztviselője kereste fel az alperes üzletét, majd a próbavásárlás során azt tapasztalták, hogy azok a sárga cipőpasztás dobozok, amelyekben a felperes által gyártott cipőpasztának kellett volna lennie valamilyen idegen, fekete anyaggal voltak megtöltve. A Szegedi Királyi Ítéltábla a bizonyítási eljárás eredményeképp megállapította, hogy az alperes 1936. év elején a felperesnek „Kakas paszta” néven megjelölt cipőpasztás gyári dobozaiba, forgalomba hozatal céljából idegen anyagokat töltött. Az alperes ezen tényállás szerinti cselekményével elkövette az 1923:V. t.c. 9. és 13. §-aiban meghatározott tisztességtelen versenyt. Az Ítéltábla indokolásában kifejtette, *„hogy az alperes a felperesi cég jellegzetes dobozában és „Kakas paszta” elnevezéssel kívánta forgalomba hozni áruját, akként, hogy a dobozba gyári paszta helyett saját keverésű anyagot, tehát hamisítványt tett bele. Az alperes ezzel a cselekménnyel a felperesi cég jóhírnevet is veszélyeztette.”*¹¹⁴

5. Hólabdaszerződés

Az úgynevezett hólabdaszerződések megkötését a Tvt. 14. §-a tiltotta és egyben semmisnek nyilvánította. *„Ez a szakasz az eladót vagy azt a szolgáltatást vállalót büntette, aki vállalata körében ilyen szerződést kötött, vagy annak megkötésére mást felhívott, vagy rábírti törekedett.”*¹¹⁵ A hólabdaszerződés lényegére egy konkrét eseten keresztül lehet a legjobban rávilágítani. *„Utalvány három pár női harisnyáról és három darab, egyenként ötvenezer korona értékű harisnyáról. Ezen ötvenezer korona értékű utalvány felmutatója cégünknel kap három pár legfinomabb női harisnyát, de köteles 3 darab utalványt vásárolni 150.000 korona készpénz lefizetése ellenében, melyet három ismerősének teljes értékben eladhat, s a 150.000 koronát így visszakapja. Így a három pár finom harisnya csak ötvenezer korona készpénzbe kerül a vásárlónak.”*¹¹⁶ Jelen ügy tehát arról szól, hogy a vásárló meg vett egy 50.000 korona értékű utalványt, aminek az

¹¹³ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1937; 810. doboz. Magyar Királyi Kúria P. IV. 2414/1937. számú ítélete.

¹¹⁴ CSML.: Szegedi Királyi Ítéltábla iratai VII. 1. 1936; 807. doboz. Szegedi Királyi Ítéltábla P. I. 1702/1936. számú ítélete.

¹¹⁵ BECK – VÁMBÉRY 1923, 70. p.

¹¹⁶ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsúriének iratai: Z 195. J. XII. 18065-1924.

üzletben történő átadásáért kapott három pár harisnyát. Azonban ennek feltétele, hogy köteles volt 3 darab egyenként 50.000 korona értékű utalványt is vásárolni, azonban ezeket teljes áron értékesíthette, azaz visszakapta a teljes vételárat, és a három pár harisnyája is megmaradt. A hólabdaszerződések kapcsán a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűrije azt az álláspontot képviselte, hogy „ezen szerződések teljesmértékben erkölcsstelen kalkuláción alapultak.” Az eladó azért adta olcsón a szelvényeket értékesítő vevőknek az árut, mert biztos volt abban, hogy egy idő után a vevők képtelenek lesznek minden szelvényt értékesíteni és így hatalmas haszna lesz a nála visszamaradt vételárak összegéből. „A tisztességtelen verseny egész szelleméből következett, hogy a hólabdaszerződések erkölcsstelenek, így azok további terjedését lehetetlenné kellett tenni.” A Zsűri álláspontja szerint abból, hogy a hólabdaszerződések semmiek az következők, hogy a megrendelő – jelen esetben az utalványok értékesítője – harmadik személyekkel kötött további szerződése is semmiek. A kifizetett vételárat vagy ellenszolgáltatást vissza kellett adni és az eladó, vagy az ellenszolgáltatásra kötelezett fél felelt az okozott károkért.¹¹⁷

IV. Konklúzió

Kutatásom során egyértelműen bizonyítást nyert az a tény, hogy az 1923. évi V. törvénycikk mindenképp elérte ama célját, hogy hathatós oltalmat nyújtson a tisztességtelen versenycselekmények megnyilvánulásai ellen. A terjedelemre való tekintettel jelen dolgozat csupán a Tvt. I. és II. fejezetének bemutatására – jogesetekkel való megvilágítására – koncentrált. A II. fejezetben lévő, példálózó jelleggel felsorolt tisztességtelen versenycselekmények nem véletlenül kerültek a jogalkotó által kiemelésre, hiszen ezek voltak azok, amelyek a legnagyobb számban, sokszor tömegesen előfordultak. A bemutatott esetek alapján látható, hogy a versenytársak éltek a törvény nyújtotta védelemmel és a legtöbb esetben sikerrel is jártak. A jogesetek kapcsán nem került mindenhol külön kiemelésre, hogy mely bíróságokon indult az ügy, hogy történt-e fellebbezés, vagy, hogy eljutott-e egészen a Kúriáig esetleg voltak-e eljárásjogi hibák. Jelen vizsgálódás kifejezetten a törvény anyagi megvalósulására koncentrált és az esetek minél átfogóbb megérthetősége indokolta azok egyszerűsítését. Az viszont bizonyosan látszik, ha történt fellebbezés egy ügy kapcsán, a fellebbviteli bíróság az ítéleteken szinte mindig változtatott. Véleményem szerint ez nem az alsóbb bíróságok helytelen jogértelmezéséből vagy a tényállás megállapításából fakadt, hanem magából a tisztességtelen versenycselekmények sokszínűségéből. Ahogy a dolgozat elején említésre került maga az üzleti tisztesség a korszak kereskedelmi és iparos világának közfelfogásában keresendő és azokban az esetekben, amelyek a jogalkotó által nem kerültek külön kiemelésre, a jogalkalmazásnak magának kellett az üzleti tisztesség mércéjét felállítani. Ez egyrészt üdvözlendő volt, hiszen nem került korlátozásra a bíróságok hatásköre e tekintetbe, másrészt azonban kifejezetten nehéz feladatnak bizonyulhatott. Jól mutatják ezt a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűrijének és Választott bíróságának állásfoglalásai, hi-

¹¹⁷ Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Zsűriének iratai: Z 195. J. 25497-1925.

szen maga az üzleti tisztesség fogalma nem nyújtott kellő „kapaszkodási” lehetőséget. E tényt, ha elfogadjuk már is kaphatunk egy lehetséges magyarázatot arra, hogy sok esetben miért volt eltérő a bíróságok vélekedése az egyes versenyeselekmények kapcsán. Véleményem szerint ez volt a legnehezebb dolog a tisztességtelen verseny kapcsán, ugyanakkor az is bizonyos, hogy ebben rejlik a téma különlegessége és szépsége.

BENCE KRUSÓCZKI

THE PRACTICAL IMPLEMENTATION OF THE UNFAIR
COMPETITION IN THE ROYAL COURTS OF APPEAL IN SZEGED

(Summary)

Unfair competition forms a part of competition law and deals with the safety of economic competition and protects consumers. It was not until recently that this differentiation appeared in legislation. Hungary was similar to the area of industrial states such as England, French, Belgium or Italy, countries that provided protection against unfair competition under the general civil law. However, the regulation in the purely civil law in our country has not been sufficient. Hungary made of a specific act which ensured the protection against the unfair competition. The primary aim of my research was the examination of court practice, and I would like to find out whether or not this specific act has been successful.

After the processing of the unfair competition laws of the Royal Courts of Appeal in Szeged, I established that the regulation has reached the goal as it is suitable for providing proper protection.